

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 341/2020-16

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 8. septembra 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Martina Vernarského (sudca spravodajca) a sudcov Ivana Fiačana a Petra Straku predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], pre namietané porušenie jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva na pokojné užívanie majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v spojení s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2 a čl. 152 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Krajského súdu v Prešove č. k. 18 Co 82/2018-123 z 29. októbra 2018 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a .

Odôvodnenie:

I.

Vymedzenie napadnutého rozsudku a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 13. februára 2019 doručená ústavná sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), pre namietané porušenie jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na pokojné užívanie majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) v spojení s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2 a čl. 152 ods. 4 ústavy rozsudkom Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) č. k. 18 Co 82/2018-123 z 29. októbra 2018 (ďalej len „napadnutý rozsudok“).

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ ako žalobca sa voči [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], ako žalovanému domáhal zaplata 2 259,54 € s príslušenstvom z titulu odmeny za poskytnuté právne služby. V uvedenej právnej veci rozhodol Okresný súd Prešov (ďalej len „okresný súd“) rozsudkom č. k. 13 C 82/2016-65 z 31. októbra 2017 tak, že žalobu sťažovateľa zamietol. Proti uvedenému rozsudku podal sťažovateľ odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd napadnutým rozsudkom tak, že rozsudok okresného súdu potvrdil.

3. Sťažovateľ k tomu uviedol, že jediným dôvodom zamietnutia jeho žaloby bolo pochybenie konajúcich všeobecných súdov v tom, že prihliadli na obranu žalovaného, ktorý tvrdil, že nebol informovaný o výške odmeny za jednotlivé úkony vykonané sťažovateľom ako advokátom a že teda sťažovateľovi ako advokátovi žalovaného nepatrí za takéto zastupovanie odmena. Sťažovateľ vytkol nedostatočné odôvodnenie napadnutého rozsudku a značne jednostranné vyhodnotenie dôkazov, ktoré v konaní vyšli najavo, a to v jeho neprospech, pričom s niektorými dôkazmi v jeho prospech a v neprospech

žalovaného sa všeobecne súdy nevysporiadali vôbec, a tak podľa neho neprípustným selektívnym prístupom k hodnoteniu dôkazov neprihliadli na všetko, čo vyšlo v konaní najavo.

4. Sťažovateľ v rámci svojej argumentácie v ústavnej sťažnosti okrem iného uviedol:

„Uzavretím zmluvy o poskytovaní právnych služieb sa zakladá nielen povinnosť advokáta poskytnúť klientovi právne služby, ale aj jeho právo na poskytnutie odmeny od klienta za vykonanú pomoc. Občiansky zákonník neukladá uzatvorenie písomnej príkaznej zmluvy a táto môže vzniknúť aj ústnou formou, pričom podstatnou náležitosťou uzavretia príkaznej zmluvy je dohoda o konkrétnej odmene. Pokiaľ ide o dohodu o odmene advokáta, zaujal v tejto otázke právny názor Najvyšší súd SR vo veci vedenej pod sp. zn. 3 MCdo 8/2011, kde jednoznačne konštatuje, že v prípade niektorých iných zmlúv je absencia dohody o konkrétnej odplate za poskytnuté plnenia spravidla sankcionovaná neplatnosťou zmluvy, v prípade zmluvy o právnej pomoci je tento následok vylúčený právnou úpravou, ktorá stanovuje nevyvrátiteľnú domnienku dohody o tarifnej odmene advokáta (viď § 2 ods. 2 vyhlášky č. 240/1990 Zb. a § 2 ods. 2 vyhlášky č. 163/2002 Z. z. a v súčasnosti § 24 zákona č. 586/2003 Z. z.). Absencia dohody o konkrétnej odmene advokáta teda nie je v prípade zmluvy o právnej pomoci dôvodom zakladajúcim neplatnosť tejto zmluvy, avšak neznamená, že pri uzatváraní zmluvy o poskytnutí právnej pomoci nemá odmena advokáta za poskytnutú právnu pomoc právny význam. Už samotným udelením plnomocenstva advokát a klient vstúpili do zmluvného vzťahu, zakladajúceho právo na odmenu advokáta za vykonané úkony právnych služieb.

... zo strany porušovateľa jeho extenzívnym výkladom ust. § 18 ods. 4 zák. č. 586/2003 Z. z. - o advokácii, v spojení s neaplikovaním a neposudzovaním dopadu ustanovení o príkaznej zmluve podľa § 724 a nasl. zák. č. 40/1964 Zb. - občiansky zákonník, ktorou sa riadi (odplatný) vzťah medzi sťažovateľom ako advokátom a žalovaným ako klientom, spoločne s nezohľadnením svedectva p. [REDACTED] o tom, že žalovaný bol informovaný o konkrétnej cene za jednotlivé úkony právnej služby, došlo k porušeniu práv sťažovateľa na spravodlivé súdne konanie v takej intenzite, že bolo celkom popreté ústavné právo sťažovateľa na spravodlivý súdny proces... a rovnako tak aj sťažovateľovo právo na majetok...“

5. Sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„1. Sťažnosti sa vyhovuje.

2. Základné právo [REDAKOVANÉ] – [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ], podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, právo na spravodlivé súdne konanie zaručené článkom 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, právo na ochranu majetku podľa článku 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v spojení s článkom 1 ods. 1, článkom 2 ods. 2 a článkom 152 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky, rozsudkom Krajského súdu v Prešove č. k. 18 Co 82/2018-123 zo dňa 29.10.2018, porušené bolo.

3. Rozsudok Krajského súdu v Prešove č. k. 18 Co 82/2018-123 zo dňa 29.10.2018 sa zrušuje.

4. Vec sa vracia Krajskému súdu v Prešove na ďalšie konanie.“

6. Vec napadla ústavnému súdu 13. februára 2019 a bola pôvodne pridelená sudcovi spravodajcovi Rudolfovi Tkáčikovi, ktorému 16. februára 2019 uplynulo funkčné obdobie sudcu ústavného súdu. V súlade s čl. X bodom 5 písm. b) Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 26. apríla 2019 do 31. decembra 2019 v znení dodatku č. 1 schváleného 16. októbra 2019 bola táto vec prerozdelená náhodným výberom pomocou technických a programových prostriedkov a pridelená sudcovi spravodajcovi Martinovi Vernarskému. V zmysle čl. II bodov 3 a 5 Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 1. januára 2020 do 31. decembra 2020 v znení dodatku č. 1 schváleného 27. mája 2020 bola vec predbežne prerokovaná v treťom senáte ústavného súdu v zložení Martin Vernarský (predseda senátu) a sudcovia Ivan Fiačan a Peter Straka.

II.

Relevantná právna úprava a judikatúrne východiská ústavného súdu

7. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

8. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd,

alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

9. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

10. S účinnosťou od 1. marca 2019 ustanovuje podrobnosti o konaní pred ústavným súdom zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

11. Keďže sťažnosť sťažovateľa bola ústavnému súdu doručená ešte v období účinnosti pôvodnej právnej úpravy (zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov), je potrebné odkázať na § 246 ods. 1 zákona o ústavnom súde, podľa ktorého ak nie je ďalej ustanovené inak, použije sa tento zákon aj na konania začaté do 28. februára 2019. Zároveň podľa § 246 ods. 2 zákona o ústavnom súde právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali do 28. februára 2019, zostávajú zachované.

12. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

13. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,

g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

14. Podľa § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak o ochrane základných práv a slobôd sťažovateľa vo veci, ktorej sa ústavná sťažnosť týka, je príslušný rozhodovať iný súd, ústavný súd uznesením ústavnú sťažnosť odmietne pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

15. Podľa § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavná sťažnosť je neprípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd.

16. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

17. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o akomkoľvek trestnom čine, z ktorého je obvinený.

18. Podľa čl. 1 dodatkového protokolu každá fyzická alebo právnická osoba má právo pokojne užívať svoj majetok. Nikoho nemožno zbaviť jeho majetku s výnimkou verejného záujmu a za podmienok, ktoré ustanovuje zákon a všeobecné zásady medzinárodného práva. Predchádzajúce ustanovenie nebráni právu štátov prijímať zákony, ktoré považujú za nevyhnutné, aby upravili užívanie majetku v súlade so všeobecným záujmom a zabezpečili platenie daní a iných poplatkov alebo pokút.

19. O zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti ide vtedy, keď namietaným postupom všeobecného súdu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím všeobecného súdu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých namietal, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú sťažnosť, pri predbežnom

prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (IV. ÚS 92/04, III. ÚS 168/05, II. ÚS 172/2011, I. ÚS 143/2014).

20. Podľa svojej konštantnej judikatúry ústavný súd nemá zásadne oprávnenie preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol náležite zistený skutkový stav a aké právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (II. ÚS 21/96, III. ÚS 151/05). Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy totiž vyplýva, že ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov. Úlohou ústavného súdu nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy (I. ÚS 13/01, I. ÚS 120/04).

21. Z postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať také rozhodnutie všeobecných súdov, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody, pričom skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom preskúmania vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, m. m. I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/00).

22. Podstata základného práva na súdnu ochranu a spravodlivý proces podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktorú tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonáva (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy). Do obsahu tohto základného práva patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon (IV. ÚS 77/02). Súčasne má každý právo

na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy, ktorý predpokladá použitie ústavne súladne interpretovanej platnej a účinnej normy na zistený stav veci.

23. Súčasťou obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je aj právo účastníka konania na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia (napr. II. ÚS 209/04, III. ÚS 95/06, III. ÚS 206/07), t. j. na také odôvodnenie, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka konania na spravodlivý proces (m. m. IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04). Judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva nevyžaduje, aby v odôvodnení rozhodnutia bola daná odpoveď na každý argument strany. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie kľúčový, vyžaduje sa osobitná odpoveď práve na tento argument (Georgidias c. Grécko z 29. 5. 1997, Higgins c. Francúzsko z 19. 2. 1998). Potreba náležite odôvodniť súdne rozhodnutie je daná tiež vo verejnom záujme, pretože je jednou zo záruk toho, že výkon spravodlivosti nie je arbitrárny, neprehľadný a že rozhodovanie súdu je kontrolovateľné.

24. Do práva na spravodlivý proces však nepatrí právo účastníka konania, aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov, teda za porušenie tohto základného práva nemožno považovať neúspech (nevyhovenie návrhu) v konaní pred všeobecným súdom (napr. I. ÚS 8/96, III. ÚS 197/02, III. ÚS 284/08). Právo na spravodlivý proces je naplnené tým, že všeobecné súdy zistia (po vykonaní dôkazov a ich vyhodnotení) skutkový stav a po použití relevantných právnych noriem vo veci rozhodnú za predpokladu, že skutkové a právne závery nie sú svojvoľné, neudržateľné a že neboli prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces.

III.

Predbežné prerokovanie návrhu

25. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia svojich práv podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 1 dodatkového protokolu v spojení s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2 a čl. 152 ods. 4 ústavy, pričom k namietanému porušeniu sťažovateľom označených práv malo dôjsť napadnutým rozsudkom krajského súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok okresného súdu o zamietnutí žaloby sťažovateľa o zaplatenie 2 259,54 € s príslušenstvom z titulu odmeny za poskytnuté úkony právnej služby.

K namietanému porušeniu základných práv sťažovateľa napadnutým rozsudkom v súvislosti s tvrdením o jeho nedostatočnom odôvodnení

26. Ústavný súd v súvislosti s námietkou sťažovateľa o nedostatočnom odôvodnení napadnutého rozsudku poukazuje na svoje rozhodnutia, podľa ktorých všeobecné súdy sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie základných práv a slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým fyzickým osobám zaručuje, preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (porov. I. ÚS 9/00, II. ÚS 592/2013, III. ÚS 375/2010, IV. ÚS 26/04). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany svojich základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným (všeobecným) súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (porov. I. ÚS 22/03, II. ÚS 349/08, II. ÚS 421/2013, III. ÚS 152/03, IV. ÚS 177/05). Za situácie, ak právny poriadok pripúšťa iné možnosti nápravy uplatnením riadnych a mimoriadnych opravných prostriedkov podľa zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“), nemožno sa domáhať ochrany svojich práv v konaní pred ústavným súdom.

27. Súčasťou ustálenej judikatúry ústavného súdu je aj právny názor, podľa ktorého princíp subsidiarity právomoci ústavného súdu je ústavným príkazom

pre každú osobu. Preto každý, kto namieta porušenie svojho základného práva, musí rešpektovať postupnosť tejto ochrany a predtým, než podá sťažnosť ústavnému súdu, požiadať o ochranu ten orgán verejnej moci, ktorého kompetencia predchádza právomoci ústavného súdu (IV. ÚS 128/04).

28. Podľa § 420 písm. f) CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

29. Z obsahu napadnutého rozsudku krajského súdu a z jeho poučenia je zrejmé, že sťažovateľ sa ochrany svojich práv mohol domôcť prostredníctvom inštitútu dovolania. V danom prípade prichádzala do úvahy prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP, keďže dovolanie podľa tohto ustanovenia je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, alebo ktorým sa konanie končí, ak je daný niektorý z dôvodov zmätočnosti definovaný v tomto ustanovení (v danom prípade ide o tvrdenie sťažovateľa o nedostatočnom odôvodnení napadnutého rozsudku, čím došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivé súdne konanie). V zásadnej rovine totiž nemožno pochybovať o tom, že potvrdenie žalobu zamietajúceho rozsudku súdu prvej inštancie (teda skončenie konania), pokiaľ k nemu nedošlo v súlade so zákonom, rozhodne znamená porušenie základného práva žalujúcej strany zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy i jej práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru, keďže sa jej tým odníma súdna ochrana v podobe garantujúcej všetky ústavne relevantné komponenty práva na spravodlivý proces (napr. právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia súdu).

30. Ústavný súd v súčinnosti s okresným súdom zistil, že sťažovateľ možnosť podania mimoriadneho opravného prostriedku (dovolania) nevyužil, dovolanie nepodal. Nevyužitie zákonnej možnosti podať dovolanie nemožno preto nahradzovať ústavnou sťažnosťou podanou ústavnému súdu, ktorý môže založiť svoju právomoc na konanie o nej až vtedy, ak fyzická alebo právnická osoba nemala inú ústavnú a zákonnú možnosť účinnej ochrany svojich práv; a túto možnosť sťažovateľ v tomto prípade mal.

31. Keďže sťažovateľ ani len netvrdil (tým menej preukazoval), že dovolanie nepodal z dôvodov hodných osobitného zreteľa, v okolnostiach jeho prípadu ani neprichádzal do úvahy prípadný možný postup ústavného súdu v zmysle § 132 ods. 3 zákona o ústavnom súde.

32. Na základe uvedeného ústavný súd podľa § 56 ods. 2 písm. d) v spojení s § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol ústavnú sťažnosť v tejto časti ako neprípustnú.

K namietanému porušeniu základných práv sťažovateľa napadnutým rozsudkom v súvislosti s tvrdením o jednostrannom vyhodnotení dôkazov v jeho neprospech

33. Ústavný súd preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu a nezistil takú skutočnosť, ktorá by signalizovala svojvoľný postup krajského súdu nemajúci oporu v zákone. Krajský súd v podstatnej časti odôvodnenia svojho rozsudku uviedol:

„Krajský súd v Prešove... dospel k záveru, že rozhodnutie súdu prvej inštancie je vecne správne. Súd prvej inštancie zistil skutočnosti, ktoré sú rozhodujúce pre posúdenie veci a vec aj správne právne posúdil. Na týchto skutkových a právnych zisteniach sa nič nezmenilo ani v štádiu odvolacieho konania.

8. Zo spisu vyplýva, že žalobca právne zastupoval žalovaného v konaní vedenom na Okresnom súde Prešov pod sp.zn. 10C/151/2013 o náhradu za vecné bremeno o zaplatenie 2592,34 € a 884,03 € s prísl. Dňa 15.01.2016 žalovanému vypovedal plnomocenstvo na zastupovanie v uvedenom konaní. Dňa 29.01.2016 odovzdal žalovanému spis a vyúčtovanie účelne vynaložených a poskytnutých úkonov právnej služby faktúrou č. 09/2016. Splatnosť tejto faktúry bola stanovená na 05. Februára 2016...

Nárok žalobcu bol uplatnený v postavení advokáta, ktorý poskytol právne zastúpenie v sp.zn. Okresného súdu Prešov 10C/159/2013 od 17.05.2013 do 15.01.2016. Ako dôkaz žalobca disponoval plnomocenstvom, ktoré udelil žalovaný žalobcovi, žalobou, ktorá bola v jeho mene podaná už žalobcom a vypovedaním plnomocenstva, a faktúrou č. 09/2016 na slovnej poskytnutej právnej službe, ktorej prílohou bola špecifikácia trov konania.

9. Je zrejmé, že tento nárok je potrebné posúdiť ako nárok spotrebiteľský, o čom existujú aj rozhodnutia napr. S D EÚ C - 464/01 alebo C-541/99 a C-542/99.

Následne je potrebné posudzovať vec aj v kontexte s... ustanovením §18 ods.4 ZoA a dôvodovej správy k tomuto zákonu..., kde zmyslom tejto právnej úpravy bolo upraviť vzťah advokáta ako podnikateľského subjektu s fyzickou osobou, ktorá má v konaní postavenie spotrebiteľa s tým, že okrem povinností, ktoré advokát má splniť pri takomto právnom zastúpení, čo je zrejmé z citovaného ustanovenia, pre porušenie tejto povinnosti nastáva sankcia, že advokátovi odmena nepatrí. Z takto striktného vymedzenia ustanovenia o odmene u spotrebiteľa nemožno podľa názoru odvolacieho súdu postupovať iným spôsobom, ako tým, že je potrebné akceptovať citovanú právnu úpravu uvedenú v ust. §18 ods. 4 Z.o.A...“

34. Pri posudzovaní otázky, či mohlo byť napadnutým rozsudkom krajského súdu porušené základné právo sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, teda otázky, či rozsudok nie je zjavne neodôvodnený alebo arbitrárny, je potrebné zohľadniť nielen odôvodnenie napadnutého rozsudku krajského súdu, ale aj rozsudok okresného súdu, s odôvodnením ktorého sa krajský súd stotožnil. V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej odôvodnenia rozhodnutí súdov, na ktorých konanie predchádzalo konaniu na súde, ktorého rozhodnutie sťažovateľ napáda, nemožno posudzovať izolovane (II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08), pretože prvostupňové a odvolacie konanie z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok. Tento právny názor zahŕňa aj požiadavku komplexného posudzovania všetkých rozhodnutí všeobecných súdov (tak prvostupňového, ako aj odvolacieho), ktoré boli vydané v priebehu príslušného súdneho konania (IV. ÚS 350/09).

35. Okresný súd v podstatnej časti odôvodnenia svojho rozsudku č. k. 13 C 82/2016-65 z 31. októbra 2017, ktorý bol potvrdený napadnutým rozsudkom krajského súdu, uviedol:

«10. V konaní... bolo sporné, či a akým spôsobom bola medzi stranami dohodnutá odmena za právne služby, a či bol žalovaný ako spotrebiteľ vopred informovaný o výške odmeny za jednotlivé úkony právnej služby, a to ešte pred ich poskytnutím. Žalobca pritom k tomu poukazoval len na obsah generálneho písomného plnomocenstva žalovaného zo dňa 17.5.2013. V tomto plnomocenstve žalovaný všeobecne splnomocnil žalobcu

ako advokáta, aby ho zastupoval vo všetkých právnych veciach, a zároveň (všeobecne) uviedol, že ak nebolo dohodnuté inak, platí, že bola dohodnutá tarifná odmena a svojim podpisom potvrdzuje, že bol poučený o cene jedného úkonu. Tarifná hodnota veci však, vzhľadom na generálnu povahu tohto plnomocenstva (na zastupovanie v neurčitých „všetkých“ právnych veciach), z tohto úkonu zrejme nie je. Žalobca to konkretizoval tak, že žalovaného ústne informoval o výške odmeny všeobecným poukazom na tarifu, a to pred každým úkonom, pričom konkrétna hodnota za jednotlivý úkon povedaná nebola, uvedené tvrdenia však žalovaný v celom rozsahu poprel a žalobca vo vzťahu k nim žiadne ďalšie dôkazy neoznačil, a preto ich súd, vzhľadom na protichodné výpovede a nedostatok iných indícií a dôkazov na ich hodnotenie (v zmysle presvedčenia o ich pravdivosti s pravdepodobnosťou hraničiacou s istotou) nemohol zahrnúť do zisteného skutkového stavu a považoval za nepreukázané. Okrem toho takéto zistenie resp. ustálenie niektorej verzie tvrdeného skutkového stavu napokon ani nebolo potrebné, keďže ani skutkové tvrdenia žalobcu (tak ako nimi vymedzil predmet konania) ním uplatnené právo voči žalovanému neodôvodňujú, a preto súd žalobu zamietol...

22. Žalobca si v danej veci uplatnil voči žalovanému právo na zaplatenie odmeny za poskytnuté právne služby, kde okrem dôvodov zakladajúcich oprávnenosť poskytovania právnej služby a konkrétnej špecifikácie jednotlivých úkonov právnej služby (vrátane tvrdení o ich primeranosti, účelnosti a hospodárnosti - vid' § 18 ods. 2 ZoA) mal bremeno tvrdenia, že v zmysle ust. § 18 ods. 4 ZoA žalovaného ako klienta, ktorý bol spotrebiteľom jeho právnej služby, v priebehu poskytovania právnej služby informoval o výške odmeny za úkon právnej služby ešte pred začatím tohto úkonu, inak mu odmena nepatrí.

23. V súvislosti s výkladom tohto ustanovenia pritom súd poukazuje na dôvodovú správu k bodu 6 zákona č. 304/2009 Z.z., ktorým bolo uvedené ustanovenie doplnené do zákona o advokácii, podľa ktorej „Obdobne ako u notára, musí advokát vopred informovať spotrebiteľa právnej služby o cene úkonu právnej služby. Ak si túto povinnosť nesplní a poskytne úkon právnej služby, zanikne mu zo zákona právo na odmenu za tento úkon právnej služby. Cieľom je posilniť dôveru v advokátsky stav, pretože odmena za poskytovanie právnej služby sa stane viac predvídateľnou. Prax totiž potvrdzuje, že najmä pri vysokých odmenách spotrebiteľ právnej služby negatívne znáša oznam

o celkovej konečnej odmene advokáta. Navrhované ustanovenie zapadá do celkového kontextu právnej úpravy určenej na ochranu spotrebiteľa.“ ...

24. Ustanovenie § 18 ods. 4 ZoA teda treba vykladať podľa jeho zrejmeého zmyslu a účelu (ktorým bolo nepochybné určiť, resp. vymedziť vzťahy medzi advokátom ako podnikateľom a poskytovateľom služby a spotrebiteľom tak, aby boli dostatočne predvídateľné, aby bol spotrebiteľ vopred dostatočne informovaný o jednotlivých úkonoch a ich cene, a teda aby mal dostatok informácií o poskytovanej službe a jej cene, aby sa vo vzťahu k poskytovaniu služieb mohol riadne rozhodnúť, na úhradu ich ceny pripraviť, prípadne urobiť opatrenia na jej zníženie) tak, že advokát musí spotrebiteľa určite a zrozumiteľne (okrem neodkladných úkonov) vopred informovať o konkrétnej výške odmeny za každý úkon právnej služby ešte pred jeho začatím (poskytnutím), inak právo na úhradu za tento úkon nemá. V danom prípade však žalobca v súvislosti s cenou služby žiadne takéto skutočnosti v žalobe ani len netvrdil, iba dodatočne (§ 294 v spojení s ust. § 140 ods. 2 CSP) uviedol, že žalovaného „prakticky“ pred každým úkonom informoval o cene služieb, aj to však urobil, ak by to bola pravda, nedostatočne - iba všeobecným poukazom na tarifnú odmenu, informácia o konkrétnej cene za úkon právnej služby poskytnutá nebola, pričom žalovaný i toto dodatočné a pre nárok na odmenu právne nedostatočné tvrdenie o poskytnutí všeobecnej informácie o výške odmeny za úkon právnej služby ešte pred začatím každého tohto úkonu poprel a v konaní nebolo preukázané, a preto súd žalobu ako nedôvodnú zamietol.»

36. Skutkové a právne závery krajského súdu sú v napadnutom (potvrdzujúcom) rozsudku v spojení s rozsudkom okresného súdu riadne zdôvodnené a rozsudok nevykazuje ani znaky arbitrárnosti. Ústavný súd tak nezistil také zásahy do práv sťažovateľa, ktoré by boli z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné. Rovnako nemožno dospieť ani k záveru, že by bol výklad krajského súdu z ústavného hľadiska neospravedliteľný a neudržateľný v takej miere, aby v dôsledku toho mohlo dôjsť k porušeniu sťažovateľom označených práv zaručených čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru.

37. Ústavný súd na základe posúdenia obsahu napadnutého rozsudku v spojení s rozsudkom okresného súdu z ústavne významných hľadísk konštatuje, že krajský súd

primeraným spôsobom reagoval na námietky sťažovateľa, z ktorého tvrdení a predložených dôkazov nevyplýva splnenie povinnosti uvedenej v § 18 ods. 4 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov. Pokiaľ sťažovateľ poukazuje na čestné vyhlásenie pána [REDAKOVANÉ] z 23. apríla 2018, ústavný súd zdôrazňuje fakt, že predmetné vyhlásenie je z 23. apríla 2018, pričom rozsudok okresného súdu potvrdený napadnutým rozsudkom je z 31. októbra 2017. Nie je teda zrejmé, prečo uvedené vyjadrenie pána [REDAKOVANÉ] nebolo navrhnuté ako dôkaz už v konaní pred okresným súdom, pokiaľ malo preukazovať skutočnosti, ktoré mali nastať ešte pred vyhlásením prvoinštančného rozsudku, ba dokonca, pred začatím konania na okresnom súde. Ústavný súd teda uzatvára, že v procese interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení zákona zo strany krajského súdu nebol obsiahnutý prvok svojvôle alebo extrémny rozpor s princípmi spravodlivosti.

38. Na základe uvedených skutočností, ústavný súd ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

39. Ústavný súd v súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva považuje za majetok nielen existujúci majetok vo vlastníctve fyzickej alebo právnickej osoby, teda veci alebo iné aktíva, ktorých vlastníkom je táto osoba, ale i majetok, nadobudnutie vlastníctva, ktoré môže fyzická alebo právnická osoba legitímne očakávať.

40. Ako však už bolo vo vzťahu k tvrdeniam sťažovateľa o namietanom porušení čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru uvedené, ústavný súd je toho názoru, že krajský súd ústavne konformne aplikoval príslušné ustanovenia právnych predpisov; za tejto situácie sťažovateľ nemohol bez splnenia zákonných podmienok očakávať, že mu bude priznaný nárok na peňažné plnenie v ním uplatnenej výške. Z uvedených dôvodov sťažovateľovi nepatrila podľa názoru ústavného súdu ani legitímna nádej na nadobudnutie tohto majetku, a preto je vylúčené, aby rozhodnutím krajského súdu došlo k porušeniu jeho práva na vlastníctvo, tak ako je toto právo garantované v čl. 1 dodatkového protokolu. Za situácie, keď sťažovateľ nemal „majetok“, je už bez významu uvažovať o tom, či bol

majetku zbavený, resp. či k zbaveniu majetku došlo za splnenia podmienok ustanovených ústavou.

41. Na základe uvedeného ústavný súd považuje aj tú časť ústavnej sťažnosti, ktorou sťažovateľ namieta porušenie základného práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu, za zjavne neopodstatnenú.

42. Pokiaľ ide o namietané porušenie čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2 a čl. 152 ods. 4 ústavy, z obsahu ústavnej sťažnosti vyplýva, že ich porušenie sťažovateľ namieta v spojitosti s namietaným porušením práv podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 1 dodatkového protokolu, a teda aj vo vzťahu k nim možno považovať ústavnú sťažnosť za zjavne neopodstatnenú.

43. Navyše, k namietanému porušeniu čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 ústavy ústavný súd uvádza, že tieto články ústavy sú vstupnou bránou do ústavnej úpravy základných práv a slobôd a ako také majú charakter všeobecných ústavných princípov. Napriek tomu, že sú implicitnou súčasťou rozhodovania ústavného súdu, nemajú charakter základného práva a slobody, ktorého ochrany by sa bolo možné samostatne domáhať pred ústavným súdom (m. m. I. ÚS 7/2010, m. m. I. ÚS 518/2013).

44. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti neprichádzalo už do úvahy rozhodovať o ďalších návrhoch sťažovateľa uplatnených v petite ústavnej sťažnosti (zrušenie napadnutého rozsudku, vrátenie veci krajskému súdu na ďalšie konanie a priznanie náhrady trov právneho zastúpenia).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 8. septembra 2020

Martin Vernarský
predseda senátu